

ΑΚΟΜΜ-ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. ΟΤΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
2007 – 2013

ΑΞΟΝΑΣ 4

**«Δημιουργία τοπικών ικανοτήτων για την
απασχόληση και την διαφοροποίηση στις αγροτικές
περιοχές μέσω της προσέγγισης Leader»**

ΤΟΠΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕ ΤΙΤΛΟ

«Ψηλορείτης, ο μύθος εμπνέει τη ζωή»

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

Διανέμεται δωρεάν

ΜΑΙΟΣ 2010

Περιεχόμενα

<i>Λίγα λόγια για το πρόγραμμα</i>	3
<i>Άξονας 4 «Προσέγγιση LEADER»</i>	3
<i>Εμπλεκόμενοι Φορείς</i>	3
<i>Προκήρυξη από την Ο.Τ.Δ. για επιλογή έργων και δικαιούχων</i>	4
<i>Αξιολόγηση και επιλογή των υποψήφιων επενδυτικών σχεδίων</i>	5
<i>Υλοποίηση ενταγμένων επενδυτικών σχεδίων και υποχρεώσεις δικαιούχων</i>	9
<i>Διοικητικοί έλεγχοι και διαδικασία καταβολής της ενίσχυσης</i>	12
<i>Επιτόπιοι και εκ των υστέρων έλεγχοι</i>	17
<i>Πρόσβαση σε έγγραφα – προϋποθέσεις</i>	18
<i>Δημοσιοποίηση δεδομένων δικαιούχων</i>	19
<i>Καταγγελίες – αναφορές</i>	19

Λίγα λόγια για το πρόγραμμα

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2007-2013 καθορίζει τις προτεραιότητες της Ελλάδας για την περίοδο 2007-2013, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), στον οποίο ορίζεται ότι η εθνική στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης θα εφαρμοστεί μέσω του **Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013**.

Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013 για την Ελλάδα εστιάζεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας
- Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας

συνεπικουρούμενους από ένα 4^ο οριζόντιο άξονα LEADER, που βασίζεται στην εμπειρία που αποκτήθηκε από τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.

Άξονας 4 «Προσέγγιση LEADER»

Η προσέγγιση LEADER, εξυπηρετώντας βασικούς στόχους του ΠΑΑ, δίνει τη δυνατότητα σε αγροτικές περιοχές να εφαρμόσουν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με ολοκληρωμένο και πολυτομεακό χαρακτήρα.

Η εφαρμογή των στρατηγικών αυτών πραγματοποιείται με την «εκ των κάτω προς τα άνω» διαδικασία προγραμματισμού και υλοποίησης, από τοπικά εταιρικά σχήματα δημοσίου – ιδιωτικού τομέα (Ομάδες Τοπικής Δράσης) τα οποία δραστηριοποιούνται στην κάθε περιοχή, γνωρίζουν τις δυνατότητες και δυσκολίες της και είναι αντιπροσωπευτικά των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων αυτής. Οι δράσεις της LEADER, στο πλαίσιο των οποίων επιδιώκεται η στήριξη της καινοτομίας, περιλαμβάνουν τη δημιουργία και ανάπτυξη πολύ μικρών επιχειρήσεων, την ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων, την ανάδειξη της αγροτικής κληρονομιάς, την αναμόρφωση χωριών, τις συνεργασίες, τη δικτύωση κ.λπ.

Εμπλεκόμενοι Φορείς

Για την εφαρμογή του Άξονα 4 του ΠΑΑ αρμόδιοι είναι:

α) **Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 -2013 (ΕΥΔ ΠΑΑ)**, η οποία σύμφωνα με το ν. 3614/2007 είναι αρμόδια για τη διαχείριση και εφαρμογή του ΠΑΑ με αποδοτικό, αποτελεσματικό και ορθό τρόπο.

β) **Ο Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ)**, ο οποίος, σύμφωνα με τη με αριθ. 327739/11.10.2007 (ΦΕΚ Β΄ 2038) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, έχει ορισθεί ως Οργανισμός Πληρωμών που παρέχει για τις πληρωμές της Δημόσιας Δαπάνης προς τους δικαιούχους επαρκή εχέγγυα βάσει του άρθρου 6 του Καν. (ΕΚ)1290/2005 και υποβάλλει τις δηλώσεις δαπανών προς το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

γ) **Η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής ΠΑΑ Διαφοροποίηση** του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 -2013 (ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση), η οποία:

- ασκεί μέρος των καθηκόντων της ΕΥΔ ΠΑΑ, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 75 του Καν. 1698/2005 και το ν. 3614/2007, τα οποία της έχουν εκχωρηθεί με την με αρ. 324005/2008 (ΦΕΚ 1866/Β/12.9.08) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών – Οικονομίας και Οικονομικών – Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και τη με αρ. 10851/2008 (ΦΕΚ 2456/Β/2.12.08) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, όπως ισχύουν κάθε φορά,
- ασκεί μέρος των καθηκόντων του ΟΠΕΚΕΠΕ, τα οποία της έχουν εκχωρηθεί με την αριθ. 262065/19.2.2009 (ΦΕΚ 327/Β/23.2.2009) Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, όπως ισχύουν κάθε φορά.

δ) **Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης (Ο.Τ.Δ.)**, οι οποίες είναι τοπικές εταιρικές σχέσεις δημόσιου – ιδιωτικού τομέα που σχεδιάζουν και υλοποιούν για σαφώς προσδιορισμένες αγροτικές περιοχές (περιοχές παρέμβασης) τοπικά προγράμματα με ολοκληρωμένο και πολυτομεακό χαρακτήρα στο πλαίσιο του Άξονα 4 του ΠΑΑ.

Προκήρυξη από την Ο.Τ.Δ. για επιλογή έργων και δικαιούχων

Για την επιλογή των έργων που εντάσσονται στο πλαίσιο του μέτρου 41 "Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης", η Ομάδα θα προβεί σε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τις δράσεις που περιλαμβάνονται σε αυτό, στην οποία δίδει τη μεγαλύτερη δυνατή δημοσιότητα.

Το περιεχόμενο της πρόσκλησης θα είναι συμβατό με τα προβλεπόμενα στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του ΠΑΑ και να περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τις δυνατότητες και τους όρους επιλογής και χρηματοδότησης των έργων.

Επιπλέον, η πρόσκληση συνοδεύεται από τυποποιημένο έντυπο υποβολής αίτησης ενίσχυσης, καθώς και από υπόδειγμα φακέλου υποψηφιότητας, τα οποία καλείται ο δυνητικός δικαιούχος να συμπληρώσει και να υποβάλει στην ΟΤΔ.

Η διάθεση της πρόσκλησης στους ενδιαφερόμενους γίνεται σε έντυπη και μαγνητική μορφή, χωρίς αμοιβή.

Η δημοσίευση της **πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος** γίνεται μετά τη σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση.

Η δημοσίευση της πρόσκλησης γίνεται κατ' ελάχιστον μέσω του τύπου και ηλεκτρονικά. Ειδικότερα, περίληψη της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος θα δημοσιευτεί από δύο φορές σε δύο εφημερίδες (σε διαφορετικές ημερομηνίες, δηλαδή τουλάχιστον τέσσερις δημοσιεύσεις), οι οποίες κυκλοφορούν ευρέως στην περιοχή παρέμβασης του τοπικού προγράμματος, ενώ θα είναι διαθέσιμη και στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ. Η προθεσμία υποβολής των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων δεν μπορεί να είναι **μικρότερη των 60 ημερών** από την τελευταία δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η ανωτέρω προθεσμία είναι δυνατόν να παρατείνεται σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας. Στην περίπτωση αυτή τηρείται και για την παράταση ο ως άνω τρόπος δημοσίευσης.

Η ΟΤΔ απευθύνει εκ νέου πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος σε περίπτωση που έχει διαθέσιμες πιστώσεις και εφόσον:

- α) δεν έχει συγκεντρώσει αξιολογες προτάσεις από δυνητικούς δικαιούχους ή
- β) έχει παρέλθει διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους από την καταληκτική ημερομηνία της τελευταίας πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη συγκεκριμένη δράση/εις ή
- γ) εκτιμά ότι σε αυτό το χρονικό διάστημα του ενός έτους έχει μεταβληθεί το επενδυτικό ενδιαφέρον στην περιοχή.

Αξιολόγηση και επιλογή των υποψήφιων επενδυτικών σχεδίων

Η αξιολόγηση των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων γίνεται από επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση της ΕΔΠ LEADER.

Η επιτροπή αξιολόγησης των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων αποτελείται αποκλειστικά από προσωπικό που απασχολείται στην Ομάδα με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή σχετική σύμβαση έργου. Κατ' εξαίρεση μπορεί να αποτελείται και από πρόσωπα που παραχωρούνται στην ΟΤΔ από φορείς όπως υπηρεσιακές μονάδες του Δημοσίου, επιμελητήρια κ.λπ., σε περιπτώσεις που το υπάρχον προσωπικό της Αναπτυξιακής Εταιρείας δεν επαρκεί.

Σε κάθε περίπτωση, η σύνθεση της επιτροπής θα πρέπει να ανταποκρίνεται στο είδος και τις απαιτήσεις των προκηρυσσόμενων δράσεων, ενώ είναι δυνατή η συγκρότηση περισσότερων της μιας επιτροπών αξιολόγησης για διαφορετικές δράσεις.

Τα κριτήρια για την αξιολόγηση των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων διακρίνονται σε κριτήρια επιλεξιμότητας (ελάχιστα απαιτούμενα κριτήρια) και σε κριτήρια επιλογής (βαθμολογούμενα κριτήρια) ανάλογα με το είδος της προκηρυσσόμενης δράσης. Ειδικότερα, τα κριτήρια με τα οποία αξιολογούνται οι προτάσεις που υποβάλλονται στο πλαίσιο του μέτρου 41 του τοπικού προγράμματος είναι αυτά που εγκρίνονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΑΑ, σύμφωνα με το άρθρο 78(α) του Καν. 1698/2005.

Στην περίπτωση που το φυσικό αντικείμενο υποψήφιας πρότασης περιλαμβάνει ενέργειες διαφορετικών δράσεων (για παράδειγμα υποδομές διανυκτέρευσης και εστίασης), αυτή αξιολογείται και εντάσσεται στη δράση εκείνη, στην οποία αντιστοιχεί η μεγαλύτερη χρηματοδοτική βαρύτητα της πρότασης.

Για κάθε προκηρυσσόμενη δράση, η επιτροπή αξιολόγησης εξετάζει τις υποβληθείσες προτάσεις σύμφωνα με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής, καταγράφει σε Δελτίο Αξιολόγησης το αποτέλεσμα της αξιολόγησης με σχετική αναλυτική τεκμηρίωση ανά κριτήριο και συντάσσει πρακτικό, στο οποίο περιλαμβάνεται πίνακας κατάταξης των υποβληθεισών προτάσεων, με συνημμένα τα σχετικά Δελτία Αξιολόγησης.

Στη συνέχεια, η ΕΔΠ LEADER αποφασίζει επί της αξιολόγησης βάσει της ως άνω γνωμοδότησης της επιτροπής αξιολόγησης. Σε περίπτωση που η ΕΔΠ LEADER αποκλίνει από τη γνώμη της επιτροπής η σχετική της απόφαση πρέπει να αιτιολογείται ειδικά.

Η απόφαση της ΕΔΠ LEADER κοινοποιείται στην ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση, προκειμένου αυτή να πραγματοποιήσει **δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο** (στο πλαίσιο του συστήματος εποπτείας) επί της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

Μετά την ολοκλήρωση του δειγματοληπτικού διοικητικού ελέγχου από την ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση, τα αποτελέσματά του κοινοποιούνται στην ΟΤΔ η οποία οφείλει να συμμορφωθεί, επικυρώνοντας ή τροποποιώντας ανάλογα την απόφαση της επί της αξιολόγησης.

Στη συνέχεια η ΟΤΔ **κοινοποιεί με συστημένη επιστολή** στον κάθε υποψήφιο την απόφαση της ΕΔΠ LEADER συμπεριλαμβανομένου του πίνακα κατάταξης της συγκεκριμένης δράσης, καθώς και το αναλυτικό δελτίο αξιολόγησης της πρότασής του. Στην επιστολή αναφέρεται και η προθεσμία υποβολής ενστάσεων. Η απόφαση της ΕΔΠ LEADER και ο πίνακας κατάταξης των υποβληθεισών προτάσεων αναρτώνται στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ, τοιχοκολλούνται στην έδρα της και δημοσιεύονται σε δύο τοπικές εφημερίδες, εφόσον υπάρχουν.

Η προθεσμία υποβολής των ενστάσεων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 15 ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης και δημοσίευσης των αποτελεσμάτων της

αξιολόγησης. Κατ' εξαίρεση, η προθεσμία αυτή μπορεί να μην τηρηθεί, εφόσον όλοι οι ενδιαφερόμενοι για τη συγκεκριμένη δράση δηλώσουν υπεύθυνα στην ΟΤΔ ότι δεν προτίθενται να υποβάλουν ένσταση.

Οι ενστάσεις των υποψηφίων δικαιούχων εξετάζονται από επιτροπή ενστάσεων, που συγκροτείται με απόφαση της ΕΔΠ LEADER.

Η σύνθεση της επιτροπής ενστάσεων των δυνητικών δικαιούχων είναι αντίστοιχη με αυτή της επιτροπής αξιολόγησης. Τα μέλη της επιτροπής ενστάσεων δεν μπορούν να έχουν συμμετάσχει στην αξιολόγηση της πρότασης του συγκεκριμένου δυνητικού δικαιούχου.

Η εν λόγω επιτροπή συντάσσει πρακτικό στο οποίο περιλαμβάνεται αναλυτικά η αιτιολογημένη γνωμοδότησή της επί όλων των αιτιάσεων των υποβληθεισών ενστάσεων.

Μετά την εξέταση των υποβληθεισών ενστάσεων από την επιτροπή, η ΕΔΠ LEADER αποφασίζει επί των ενστάσεων με βάση τη γνωμοδότηση της επιτροπής ενστάσεων. Σε περίπτωση που η ΕΔΠ LEADER αποκλίνει από τη γνώμη της επιτροπής, η σχετική της απόφαση πρέπει να αιτιολογείται ειδικά.

Η ΟΤΔ κοινοποιεί με συστημένη επιστολή την ως άνω απόφαση της ΕΔΠ LEADER, καθώς και τα πρακτικά της επιτροπής ενστάσεων στους ενδιαφερόμενους της δράσης στην οποία εντάσσεται η πρόταση. Η απόφαση της ΕΔΠ LEADER και ο πίνακας κατάταξης των υποβληθεισών προτάσεων, όπως διαμορφώνεται μετά την εξέταση των ενστάσεων, αναρτώνται στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ και τοιχοκολλούνται στην έδρα της.

Το συνολικό διάστημα από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προτάσεων έως την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης της ΕΔΠ LEADER της παραγράφου 5 ανωτέρω δεν μπορεί να υπερβαίνει τις **90 ημέρες**.

Η ΟΤΔ (όργανα της εταιρείας, επιτροπές και μέλη αυτών, στελέχη της εταιρείας) δεν μπορεί να απαιτήσει οποιαδήποτε αμοιβή από τους υποψήφιους δικαιούχους για την αξιολόγηση και επιλογή των προτάσεών τους. Σε αντίθετη περίπτωση εφαρμόζονται τα οριζόμενα στο άρθρο 26 της παρούσας. Η απαγόρευση αυτή αναγράφεται υποχρεωτικά στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή έργων και δικαιούχων.

Μετά την οριστικοποίηση των προς ένταξη έργων, η ΟΤΔ συντάσσει και αποστέλλει Τεχνικά Δελτία Έργων στην ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση, προκειμένου μετά την εξέτασή τους να ενσωματωθεί λίστα δικαιούχων σε Απόφαση Ένταξης/ Χρηματοδότησης στον Άξονα 4 του ΠΑΑ.

Μετά την έκδοση της ανωτέρω Απόφασης Ένταξης / Χρηματοδότησης, η ΟΤΔ καλεί τους δικαιούχους που περιλαμβάνονται σε αυτήν για υπογραφή σύμβασης

αποστέλλοντάς τους σχετικό σχέδιο. Σε κάθε περίπτωση η **σύμβαση** υπογράφεται εντός **90 ημερών** από την έκδοση της ανωτέρω Απόφασης Ένταξης / Χρηματοδότησης και εντός **5 ημερών** από την υπογραφή της κοινοποιείται στην ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση. Σε περίπτωση μη τήρησης του ανωτέρω χρονικού διαστήματος για την υπογραφή της σύμβασης, το έργο απεντάσσεται.

Κατά την αξιολόγηση της πρότασης του δυνητικού δικαιούχου από την ΟΤΔ εξετάζεται ο προτεινόμενος προϋπολογισμός σε σχέση με τα αντίστοιχα κριτήρια, ενώ για έργα για τα οποία δεν απαιτείται σύμφωνα με τη νομοθεσία η εφαρμογή επίσημων αναλυτικών τιμολογίων λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

α) Για κατασκευαστικές εργασίες, η ΟΤΔ καταρτίζει πίνακα τιμών μονάδας ανά είδος εργασίας, ο οποίος εγκρίνεται από την ΕΔΠ LEADER. Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνεται στο πλαίσιο της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή έργων και δικαιούχων και κοινοποιείται στην ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση. Τυχόν αποκλίσεις των τιμών αυτών σε έργα του τοπικού προγράμματος μπορούν να δικαιολογηθούν μόνο σε πλήρως αιτιολογημένες περιπτώσεις.

β) Για όλες τις λοιπές ενέργειες η ΟΤΔ εξετάζει το κόστος με βάση τις σχετικές προσφορές που περιλαμβάνονται στο φάκελο υποψηφιότητας, εκτός από τις περιπτώσεις που τεκμηριώνεται η μοναδικότητα του προϊόντος, και διενεργεί έρευνα αγοράς όπου απαιτείται.

γ) Για να γίνουν αποδεκτές περιπτώσεις ιδιοκατασκευών θα πρέπει να τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα, το εύλογο κόστος σε σχέση με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους και τις συνθήκες της αγοράς. Επιπλέον, θα πρέπει να τηρείται η νομοθεσία που σχετίζεται με την κατασκευή και τη διάθεση στην αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού.

Σε κάθε περίπτωση τυχόν περικοπές από την ΟΤΔ επί του προτεινόμενου προϋπολογισμού του δυνητικού δικαιούχου θα πρέπει να είναι πλήρως τεκμηριωμένες και να αποτυπώνονται στο σχετικό Δελτίο αξιολόγησης.

Ο προϋπολογισμός που διαμορφώνεται μετά την ανωτέρω εξέταση αποτελεί τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό του έργου, ο οποίος αναφέρεται στην απόφαση έγκρισης της ΟΤΔ και στη σύμβαση της ΟΤΔ με τον δικαιούχο. Δεν μπορεί να δικαιολογηθεί οποιαδήποτε αύξηση του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του έργου. Οποιαδήποτε σχετική αύξηση βαρύνει αποκλειστικά και μόνο το δικαιούχο. Για τις περιπτώσεις δημοπράτησης ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός του έργου που αναφέρεται στην απόφαση έγκρισης και στη σχετική σύμβαση (εφόσον αυτή έχει υπογραφεί) τροποποιείται αφού αφαιρεθεί το ποσό της έκπτωσης.

Στην περίπτωση που στο πλαίσιο της πρότασης περιλαμβάνονται κατασκευαστικές εργασίες η αρμόδια για την αξιολόγηση επιτροπή μπορεί, εφόσον η ΟΤΔ το κρίνει σκόπιμο, να πραγματοποιήσει επίτοπια επίσκεψη στον προτεινόμενο χώρο

υλοποίησης του έργου προκειμένου να διαπιστωθεί η υφιστάμενη κατάσταση. Τα αποτελέσματα της επιτόπιας επίσκεψης αποτυπώνονται σε έκθεση αυτοψίας.

Υλοποίηση ενταγμένων επενδυτικών σχεδίων και υποχρεώσεις δικαιούχων

Η υλοποίηση των έργων του τοπικού προγράμματος πραγματοποιείται με διαφάνεια και με τους ευνοϊκότερους δυνατούς όρους και διέπεται από τη σχετική με το είδος του έργου και τη φύση του δικαιούχου νομοθεσία, τα προβλεπόμενα στο ΠΑΑ και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την εφαρμογή του Άξονα 4, καθώς και τις ειδικότερες διατάξεις των συμβάσεων του υπογράφονται μεταξύ Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και ΟΤΔ και μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχων.

Τα πρόσωπα που απασχολεί η ΟΤΔ (Αναπτυξιακή Εταιρεία) με σύμβαση εργασίας ή έργου δεν αποδέχονται άμεσα ή έμμεσα από το δικαιούχο την ανάθεση του συνόλου ή μέρους έργου που εντάσσεται στο μέτρο 41.

Στο πλαίσιο του μέτρου 41 οι μέτοχοι της ΟΤΔ έχουν δυνατότητα ένταξης έργων, η δημόσια δαπάνη των οποίων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30% της δημόσιας δαπάνης του μέτρου 41.

Στο πλαίσιο του τοπικού προγράμματος είναι δυνατή η υλοποίηση έργων με δικαιούχους ΟΤΑ, νομικά πρόσωπα αυτών και άλλους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, η δημόσια δαπάνη των οποίων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 25% της δημόσιας δαπάνης της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης (μέτρο 41). Ωστόσο, η δημόσια δαπάνη έργων με δικαιούχους ΟΤΑ, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 15% της δημόσιας δαπάνης του μέτρου 41.

Η ημερομηνία έναρξης εργασιών και αντίστοιχων δαπανών συμπίπτει με αυτή της έγκρισης του τοπικού προγράμματος από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων. Ειδικότερα, για το μέτρο 41 ημερομηνία έναρξης εργασιών και αντίστοιχων δαπανών θεωρείται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης ενίσχυσης του δικαιούχου στην ΟΤΔ. Για τα υπομέτρα L123α, L321, L322, L323, καθώς και για τις παρεμβάσεις δημοσίου χαρακτήρα του υπομέτρου L313 μπορούν να γίνουν αποδεκτές αμοιβές εκπόνησης μελετών και έκδοσης αδειών και πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ενίσχυσης.

Τα έργα θα πρέπει να εκτελούνται χωρίς παρεκκλίσεις από την εγκεκριμένη από την ΟΤΔ μελέτη, όπως αυτή περιλαμβάνεται στη σύμβαση μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχου και τηρώντας όλες τις επίσημες προδιαγραφές που συντάσσουν οι αρμόδιες υπηρεσίες και προβλέπονται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία.

Στην περίπτωση που, κατά την υλοποίηση, υπάρξει αναγκαιότητα τροποποίησης της μελέτης θα πρέπει, προκειμένου να συνεχιστεί η καταβολή της ενίσχυσης, να εγκριθεί προηγουμένως από την ΟΤΔ η σχετική τροποποίηση με την προϋπόθεση ότι αυτή δεν

επηρεάζει τους στόχους, το χαρακτήρα, τη λειτουργικότητα, την αποτελεσματικότητα του έργου, καθώς και τα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη κατά τη διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής του.

Μετά την έγκριση της σχετικής τροποποίησης από την ΟΤΔ, η τελευταία αποστέλλει την τροποποιημένη μελέτη στην ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση, η οποία μπορεί να εκφράσει τις παρατηρήσεις της, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, εντός 20 ημερών.

Μείωση των προβλεπόμενων βασικών μεγεθών του επενδυτικού σχεδίου (εμβαδά, όγκοι, δυναμικότητες) επιφέρει αναλογική μείωση των ποσών ενίσχυσης. Ο περιορισμός ισχύει ανεξάρτητα αν ο προϋπολογισμός διαμορφώνεται σε επίπεδα ανώτερα από τα προβλεπόμενα.

Τα ενισχυόμενα έργα πρέπει:

i) Για διάστημα τουλάχιστον πέντε (5) ετών από την απόφαση ένταξης της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση να μην υποστούν σημαντική τροποποίηση σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ. 1 του Καν (ΕΚ) 1698/2005,

ii) Για διάστημα τουλάχιστον τριών (3) ετών από την αποπληρωμή τους, εφόσον πρόκειται για ΜΜΕ να διατηρηθούν στην περιοχή LEADER, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Καν (ΕΚ) 800/2008,

iii) Για διάστημα τουλάχιστον πέντε (5) ετών από την αποπληρωμή τους, εφόσον πρόκειται για παρεμβάσεις εκτός ΜΜΕ και για παρεμβάσεις του υπομέτρου 123α να διατηρηθούν στην περιοχή LEADER, σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης & Ελέγχου του ΠΑΑ.

Προκειμένου να διαπιστωθεί αν ενδεχόμενη τροποποίηση εντάσσεται στο πλαίσιο των σημείων (i), (ii) & (iii) ανωτέρω, το σχετικό αίτημα, με εξαίρεση την τροποποίηση της μελέτης, υποβάλλεται προς εξέταση στην ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση. Σε κάθε περίπτωση το οποιασδήποτε φύσης οικονομικό όφελος προσπορίζεται ο δικαιούχος από τις εν λόγω τροποποιήσεις δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό της ίδιας συμμετοχής του.

Σε περίπτωση μεταβίβασης παγίων περιουσιακών στοιχείων του έργου που έχουν επιχορηγηθεί θα πρέπει να αντικαθίστανται άμεσα από άλλα τουλάχιστον ισοδύναμου αποτελέσματος.

Επίσης, για το ίδιο χρονικό διάστημα δε δικαιολογείται η εκμίσθωση παγίων στοιχείων του έργου.

iv) Να μην έχουν χρηματοδοτηθεί παράτυπα από δυο διαφορετικές εθνικές ή κοινοτικές πηγές.

Στις περιπτώσεις μη τήρησης των ανωτέρω επιβάλλεται ολική ή μερική επιστροφή της καταβληθείσας επιχορήγησης, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

Στην περίπτωση ΜΜΕ, ο δικαιούχος υποχρεούται εντός ενός έτους από την ημερομηνία αποπληρωμής του έργου του να καλύψει τις θέσεις απασχόλησης που προβλέπονται στη σύμβαση με την ΟΤΔ, τις οποίες οφείλει να διατηρήσει για διάστημα τουλάχιστον ενός έτους. Σε αντίθετη περίπτωση, επιβάλλεται αναλογική επιστροφή της επιχορήγησης, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

Για τα έργα που υλοποιούνται με τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων τηρούνται τα προβλεπόμενα στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) ως προς την προέγκριση δημοπράτησης, προέγκριση σύμβασης και προέγκριση τροποποίησης σύμβασης – ΑΠΕ.

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου δύναται να ανακληθεί η απόφαση έγκρισής του και η σύμβαση μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχου σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο ΣΔΕ του ΠΑΑ. Αντίστοιχα, δύναται να ανακληθεί η απόφαση ένταξης της παραγράφου 15 του άρθρου 18 της παρούσας.

Για επενδύσεις συνολικού κόστους μεγαλύτερου των 50.000 € ο δικαιούχος τοποθετεί επεξηγηματική πινακίδα. Στους τόπους εκτέλεσης έργων υποδομής, το συνολικό κόστος των οποίων υπερβαίνει τις 500.000 € τοποθετούνται διαφημιστικά πλαίσια. Επεξηγηματικές πινακίδες τοποθετούνται επίσης στις εγκαταστάσεις των ΟΤΔ.

Οι δικαιούχοι υποχρεούνται να τηρούν πλήρη φάκελο του έργου στον οποίο να περιέχονται:

- η αίτηση ενίσχυσης, ο φάκελος υποψηφιότητας, η απόφαση έγκρισης της ΟΤΔ, η σύμβαση με την ΟΤΔ,
- οι εγκεκριμένες μελέτες,
- οι βεβαιώσεις και άδειες νομιμότητας υλοποίησης και λειτουργίας,
- τα έγγραφα που αφορούν τις διαδικασίες δημοπράτησης και σύναψης συμβάσεων,
- οι επιμετρήσεις από τον επιβλέποντα μηχανικό του έργου (ή τεχνική υπηρεσία), καθώς και αποδεικτικά στοιχεία υλοποίησης άυλων ενεργειών,
- τα πρωτότυπα εξοφληθέντα δικαιολογητικά έγγραφα των δαπανών, τα οποία φέρουν υποχρεωτικά την ειδική σφραγίδα της ΟΤΔ,
- τα Αιτήματα Πληρωμής του δικαιούχου και τα Πρακτικά Διοικητικού Ελέγχου της ΟΤΔ (προκαταβολών και δαπανών),
- τα παραστατικά έγγραφα είσπραξης του ποσού της οικονομικής ενίσχυσης (αθεώρητο τιμολόγιο),
- οτιδήποτε άλλο σχετίζεται με την υλοποίηση του έργου.

Οι δικαιούχοι υποχρεούνται να τηρούν τα κατάλληλα παραστατικά προκειμένου να μπορεί να επαληθευτεί η ύπαρξη και η ακρίβεια των πληρωμών, να αποδέχονται τον έλεγχο προσκομίζοντας οποιαδήποτε παραστατικά ζητηθούν από τα αρμόδια εντεταλμένα όργανα του Κράτους και της Ε.Ε. και να παρέχουν πρόσβαση στα λογιστικά τους βιβλία. Τα παραστατικά που αφορούν στις χρηματοδοτούμενες δαπάνες θα πρέπει να φυλάσσονται στη διάθεση της Ε.Ε. τουλάχιστον επί 3 έτη μετά από το έτος κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε η τελική πληρωμή του ΠΑΑ 2007-2013 από τον Οργανισμό Πληρωμών.

Επιπλέον, σε περίπτωση παρατυπιών ή παραλείψεων, τα ανωτέρω παραστατικά πρέπει να φυλάσσονται στη διάθεση της Ε.Ε. τουλάχιστον επί 3 έτη μετά από το έτος κατά το οποίο τα ποσά ανακτώνται πλήρως από το δικαιούχο και πιστώνονται στο ΕΓΤΑΑ ή κατά το οποίο καθορίζονται οι οικονομικές επιπτώσεις της μη ανάκτησης βάσει του ΚΑΝ (ΕΚ) 1290/2005.

Οι δικαιούχοι υποχρεούνται να τηρούν τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από τον Κ.Β.Σ. και Ε.Γ.Λ.Σ σχετικά με την τήρηση βιβλίων και στοιχείων σε μορφή ανάλογη με την κατά περίπτωση ισχύουσα φορολογική νομοθεσία. Αν, δηλαδή, υποχρεούνται στη τήρηση βιβλίων Γ' κατηγορίας, υποχρεωτικά τηρούν και παρακολουθούν την υλοποίηση του επενδυτικού τους σχεδίου καθώς και τις επιχορηγήσεις με ιδιαίτερη λογιστική μερίδα στα βιβλία τους, με τις κατάλληλες λογιστικές αποτυπώσεις των στοιχείων εκ των εγγράφων παραστατικών. Σε κάθε άλλη περίπτωση αποτυπώνουν καταχωρώντας τα στοιχεία των εγγράφων παραστατικών με τέτοιο τρόπο, ώστε να προκύπτουν ευχερώς και διακριτά οι δαπάνες και οι αντίστοιχες επιχορηγήσεις που αφορούν το επενδυτικό σχέδιο.

Εσφαλμένα ή και πλαστά λογιστικά στοιχεία ή η απουσία λογιστικών στοιχείων, συνιστούν, κατά περίπτωση, σημαντικές παρατυπίες και επιφέρουν ενδεχομένως δημοσιονομικές διορθώσεις σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Διοικητικοί έλεγχοι και διαδικασία καταβολής της ενίσχυσης

Η παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων του μέτρου 41 είναι καταρχήν αρμοδιότητα της ΟΤΔ, η οποία πρέπει να συντονίζει το τοπικό πρόγραμμα και τους εμπλεκόμενους φορείς σε όλα τα επίπεδα.

Η ΟΤΔ διενεργεί διοικητικούς ελέγχους σε όλα τα αιτήματα πληρωμής δαπανών των δικαιούχων του μέτρου 41 σύμφωνα με τα άρθρα 26 και 33.1 του Καν. (ΕΚ) 1975/2006. Ο διοικητικός έλεγχος που διενεργεί η ΟΤΔ περιλαμβάνει την επαλήθευση της παράδοσης των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών, της αληθούς πραγματοποίησης των δαπανών που περιλαμβάνει το αίτημα πληρωμής, την επαλήθευση της ολοκληρωμένης ενέργειας σε σχέση με την ενέργεια για την οποία ζητήθηκε και χορηγήθηκε η ενίσχυση. Για το λόγο αυτό, στο πλαίσιο της ΟΤΔ, συγκροτείται με απόφαση της ΕΔΠ LEADER επιτροπή με την ονομασία: **"Επιτροπή πιστοποίησης έργων LEADER"**.

Αρμοδιότητες της επιτροπής στο πλαίσιο αυτό είναι κυρίως:

- ο διοικητικός έλεγχος των αιτημάτων πληρωμής δαπανών των δικαιούχων με βάση τα πρωτότυπα παραστατικά, λοιπά δικαιολογητικά και στοιχεία τεκμηρίωσης,
- η επιτόπια επίσκεψη στο χώρο υλοποίησης του έργου σε κάθε αίτημα πληρωμής δαπανών, εφόσον έχουν πραγματοποιηθεί δαπάνες για κατασκευαστικές εργασίες, προμήθεια και εγκατάσταση μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού,
- ο διοικητικός έλεγχος των αιτημάτων προκαταβολών των δικαιούχων,
- η σύνταξη των Πρακτικών Διοικητικού Ελέγχου Προκαταβολών και Δαπανών, στα οποία αποτυπώνονται τα αποτελέσματα του διενεργηθέντος ελέγχου,
- η συμπλήρωση και υποβολή στην ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση των Δελτίων Παρακολούθησης των έργων.

Διαδικασία καταβολής της ενίσχυσης

Η καταβολή της αναλογούσας ενίσχυσης στους δικαιούχους γίνεται από την ΟΤΔ κατόπιν σχετικού αιτήματος πληρωμής, τμηματικά και ανάλογα με τη φύση του έργου, τον προϋπολογισμό του και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης. Τα στάδια και ο τρόπος τμηματικής καταβολής της αναλογούσας ενίσχυσης καθορίζονται στα πλαίσια της σύμβασης μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχου.

Η κατά τα ανωτέρω καταβολή της ενίσχυσης γίνεται εντός προθεσμίας **δύο (2) μηνών** από την υποβολή του σχετικού αιτήματος πληρωμής και εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις στον τραπεζικό λογαριασμό που τηρεί η ΟΤΔ. Κατ' εξαίρεση, η ως άνω προθεσμία μπορεί να παραταθεί, στην περίπτωση που το σχετικό αίτημα του δικαιούχου αποτελεί αντικείμενο δειγματοληπτικού διοικητικού ελέγχου από την ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση σύμφωνα με την παράγραφο 14 κατωτέρω.

Οι δικαιούχοι δύναται να υποβάλλουν ένα (1) έως πέντε (5) αιτήματα πληρωμής δαπανών, ανάλογα με τη φύση του έργου και τον προϋπολογισμό του. Το τελευταίο αίτημα πληρωμής του δικαιούχου αφορά δαπάνες τουλάχιστον ίσες με το 20% της αναλογούσας ενίσχυσης και η έγκριση πληρωμής του ισοδυναμεί με αποπληρωμή και παραλαβή του έργου.

Για τα έργα των υπομέτρων L123, L311, L312, L313 (για τις παρεμβάσεις ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας) είναι δυνατή, κατόπιν σχετικού αιτήματος του δικαιούχου, **η χορήγηση προκαταβολής**, η οποία δε θα υπερβαίνει:

- Το 50% της Δημόσιας Δαπάνης για έργα για τα οποία η απόφαση ένταξης της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση εκδόθηκε το 2010, με την προϋπόθεση

προσκόμισης από το δικαιούχο εγγυητικής επιστολής η οποία αντιστοιχεί στο **110% της προκαταβολής**.

- Το 20% της Δημόσιας Δαπάνης για έργα για τα οποία η απόφαση ένταξης της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση εκδόθηκε τα επόμενα έτη, με την προϋπόθεση προσκόμισης από το δικαιούχο εγγυητικής επιστολής η οποία αντιστοιχεί στο 110% της προκαταβολής.

Το αίτημα του δικαιούχου για χορήγηση προκαταβολής δεν περιλαμβάνεται στον αριθμό των αιτημάτων πληρωμής δαπανών της παραγράφου 5 ανωτέρω.

Το αίτημα πληρωμής προκαταβολής συνοδεύεται επίσης από τις απαιτούμενες νόμιμες άδειες και βεβαιώσεις δημοσίων αρχών που διέπουν, κατά περίπτωση, τη νομιμότητα υλοποίησης και λειτουργίας του συγκεκριμένου έργου (όπως άδεια δόμησης, άδεια λειτουργίας για εκσυγχρονισμούς κ.λπ.).

Η εγγυητική επιστολή προκαταβολής εκδίδεται υπέρ του ΟΠΕΚΕΠΕ και επιστρέφεται μετά την έγκριση και εισαγωγή στο ΟΠΣΑΑ από την ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση του Δελτίου Παρακολούθησης του έργου, με το οποίο το σύνολο της δημόσιας δαπάνης του έργου που έχει εισαχθεί στο ΟΠΣΑΑ ανέρχεται σε ποσό τουλάχιστον ίσο με το ποσό της προκαταβολής που έχει καταβληθεί στο δικαιούχο, και την ολοκλήρωση του Ελέγχου Εποπτείας του φακέλου από τον ΟΠΕΚΕΠΕ.

Σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων που αναφέρονται παρακάτω για την ορθή υλοποίηση των έργων ή σε περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί πιστοποίηση για ποσό Δημόσιας Δαπάνης τουλάχιστον ίσο με το ποσό της προκαταβολής καταπίπτει η εγγυητική επιστολή.

Η Επιτροπή πιστοποίησης έργων LEADER προβαίνει σε έλεγχο του αιτήματος προκαταβολής και συντάσσει Πρακτικού Διοικητικού Ελέγχου Προκαταβολής.

Υποχρεώσεις υλοποίησης των ενταγμένων έργων (η μη τήρηση τους επιφέρει κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής προκαταβολής εφόσον αυτή έχει ζητηθεί)

Ο δικαιούχος, το αργότερο εντός δώδεκα μηνών (12) από την υπογραφή της σύμβασής του με την ΟΤΔ, θα πρέπει να υποβάλλει στην ΟΤΔ αίτημα πληρωμής για επιλέξιμες δαπάνες τουλάχιστον ίσες με το 20% του εγκεκριμένου προϋπολογισμού.

Για τα έργα στα οποία η ενίσχυση καταβάλλεται εφάπαξ το σχετικό αίτημα πληρωμής θα πρέπει να υποβάλλεται από το δικαιούχο εντός του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος.

Για τα έργα που υλοποιούνται με τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων το ανωτέρω διάστημα ισχύει από την ημερομηνία υπογραφής σύμβασης ανάθεσης μεταξύ δικαιούχου και αναδόχου.

Σε εξαιρετικές και πλήρως τεκμηριωμένες περιπτώσεις, είναι δυνατή η παράταση του ανωτέρω διαστήματος το πολύ για έξι (6) μήνες, μετά από σχετική έγκριση της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση. **Η μη τήρηση των παραπάνω προϋποθέσεων επιφέρει αυτόματα την απένταξη του έργου.** Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα να επανέλθει με νέα αίτηση ενίσχυσης μόνο στην περίπτωση παρέλευσης διετίας από την ημερομηνία απένταξης.

Το πρώτο (1^ο) αίτημα πληρωμής δαπανών του δικαιούχου συνοδεύεται από τις απαιτούμενες νόμιμες άδειες και βεβαιώσεις δημοσίων αρχών που διέπουν, κατά περίπτωση, τη νομιμότητα υλοποίησης και λειτουργίας του συγκεκριμένου έργου (όπως άδεια δόμησης, άδεια λειτουργίας για εκσυγχρονισμούς κ.λπ.), εφόσον αυτές δεν έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο τυχόν αιτήματος προκαταβολής. Για τα έργα που υλοποιούνται με τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων το πρώτο αίτημα πληρωμής, εκτός των ανωτέρω, συνοδεύεται από τα προβλεπόμενα, κατά περίπτωση, δικαιολογητικά έγγραφα που αφορούν στις διαδικασίες δημοπράτησης και σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

Κάθε αίτημα πληρωμής του δικαιούχου, πλην της προκαταβολής, συνοδεύεται κατ' ελάχιστον από τα παρακάτω έγγραφα δικαιολογητικά:

- επιμετρήσεις εργασιών και λογαριασμό υπογεγραμμένες από τον επιβλέποντα μηχανικό ή την τεχνική υπηρεσία, καθώς και αποδεικτικά στοιχεία υλοποίησης άυλων ενεργειών,
- εξοφληθέντα παραστατικά των δαπανών σε πρωτότυπο,
- αντίγραφο του σχετικού λογιστικού βιβλίου από το οποίο προκύπτει η εγγραφή της επιχορήγησης, που έχει ήδη καταβληθεί, καθώς και των παραστατικών δαπανών.

Όλα τα ανωτέρω δικαιολογητικά θα πρέπει να αναφέρονται σε κατάσταση επισυναπτόμενων δικαιολογητικών.

Με το τελευταίο αίτημα του δικαιούχου για τη χορήγηση της αποπληρωμής του έργου υποβάλλονται, εκτός των άλλων, οι απαιτούμενες, κατά περίπτωση, άδειες των αρμόδιων αρχών που εξασφαλίζουν τη νομιμότητα λειτουργίας.

Το αίτημα πληρωμής δαπανών του δικαιούχου ελέγχεται από την Επιτροπή πιστοποίησης έργων LEADER, η οποία προβαίνει στη σύνταξη πρακτικού σύμφωνα με τα ανωτέρω. Το πρακτικό αυτό λαμβάνει αύξοντα αριθμό και ημερομηνία έκδοσης και τηρείται στο αρχείο του δικαιούχου και της ΟΤΑ.

Παράλληλα, η Επιτροπή πιστοποίησης έργων LEADER σφραγίζει όλα τα ελεγχθέντα και παραδεκτά πρωτότυπα εγγράφων δικαιολογητικών με την ένδειξη: "ελέγχθηκε και επιχορηγήθηκε από την ΟΤΑ LEADER ....." και υπό τη διακριτική της ευχέρεια είτε αναπαράγει σε φωτοτυπίες όλα τα παραπάνω πρωτότυπα και φροντίζει

για την επικύρωσή τους από δικηγόρο ή συμβολαιογράφο "ως ακριβή αντίγραφα εκ του πρωτοτύπου", είτε αναπαράγει σε φωτοτυπίες τα ανωτέρω σφραγισμένα πρωτότυπα. Τα πρωτότυπα των δικαιολογητικών επιστρέφονται στο δικαιούχο, ενώ στα αρχεία της ΟΤΔ τηρούνται τα ανωτέρω αντίγραφα/φωτοτυπίες.

Στο πρακτικό διοικητικού ελέγχου δαπανών του τελευταίου αιτήματος πληρωμής θα πρέπει εκτός των άλλων να διαπιστώνεται ότι το έργο είναι λειτουργικό και αποδίδει το προγραμματισμένο αποτέλεσμα, βάσει του οποίου αξιολογήθηκε και εγκρίθηκε με την επιφύλαξη ότι τηρούνται οι προϋποθέσεις για την κάλυψη των θέσεων απασχόλησης που προβλέπονται στη σύμβαση με την ΟΤΔ (Στην περίπτωση ΜΜΕ, ο δικαιούχος υποχρεούται εντός ενός έτους από την ημερομηνία αποπληρωμής του έργου του να καλύψει τις θέσεις απασχόλησης που προβλέπονται στη σύμβαση με την ΟΤΔ, τις οποίες οφείλει να διατηρήσει για διάστημα τουλάχιστον ενός έτους. Σε αντίθετη περίπτωση, επιβάλλεται αναλογική επιστροφή της επιχορήγησης, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις).

Η πληρωμή δαπανών υπολογίζεται με βάση τις επιλέξιμες δαπάνες και το ποσοστό ενίσχυσης. Το υποβληθέν αίτημα πληρωμής δαπανών του δικαιούχου εξετάζεται και καθορίζονται τα ποσά που είναι επιλέξιμα για ενίσχυση. Εφόσον, μεταξύ του ποσού δημόσιας δαπάνης (x) που αιτείται ο δικαιούχος και του ποσού δημόσιας δαπάνης (y) που κρίνεται επιλέξιμο να του καταβληθεί κατά την εξέταση του αιτήματος πληρωμής, υπάρχει διαφορά άνω του 3% του (y), τότε εφαρμόζεται μείωση στο ποσό (y). Το ποσό της μείωσης ισούται με τη διαφορά μεταξύ αιτούμενου και επιλέξιμου ποσού δημόσιας δαπάνης (x – y) και τελικά καταβάλλεται στο δικαιούχο ποσό (z) = y – (x-y).

Η παραπάνω μείωση δεν εφαρμόζεται εφόσον ο δικαιούχος μπορεί να αποδείξει ότι δεν ευθύνεται για την προσθήκη του μη επιλέξιμου ποσού.

Επιπλέον, εφόσον διαπιστωθεί, κατά την εξέταση του αιτήματος πληρωμής δαπανών, ότι ο δικαιούχος έχει υποβάλει ψευδή στοιχεία, το έργο αποκλείεται από την ενίσχυση του ΕΓΤΑΑ. Αν έχουν καταβληθεί ποσά, αυτά ανακτώνται σύμφωνα με τη διαδικασία ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθεισών δαπανών. Επιπλέον, ο δικαιούχος αποκλείεται από την παροχή ενίσχυσης στο πλαίσιο του ίδιου μέτρου για το τρέχον και το επόμενο έτος του ΕΓΤΑΑ (Άρθρο 31, παρ. 2 του Καν. (ΕΚ) 1975/2006).

Στην περίπτωση που έχει δοθεί προκαταβολή, το ποσό της προκαταβολής αφαιρείται από την αναλογούσα δημόσια δαπάνη.

Μετά τη σύνταξη του Πρακτικού Διοικητικού Ελέγχου Προκαταβολής ή Δαπανών, η ΟΤΔ καταβάλλει χωρίς καθυστέρηση και χωρίς παρακράτηση ή οικονομική επιβάρυνση την αναλογούσα δημόσια δαπάνη στο δικαιούχο. Η τράπεζα συνεργασίας πιστώνει το λογαριασμό του δικαιούχου από τον ειδικό λογαριασμό που διατηρεί η ΟΤΔ για τα μέτρα 41 και 421, μετά από σχετική εντολή της ΟΤΔ.

Ο λογαριασμός του δικαιούχου δηλώνεται στη σύμβαση που έχει υπογράψει με την ΟΤΔ.

Σε όλες τις περιπτώσεις, ο δικαιούχος μετά την είσπραξη του ποσού της επιχορήγησης υποχρεούται να εκδώσει αθεώρητο τιμολόγιο είσπραξης του συγκεκριμένου ποσού και να το διαβιβάσει άμεσα στην ΟΤΔ σύμφωνα με το άρθρο 12, παρ. 3 του ΠΔ 186/1992 – ΚΒΣ. Στην περίπτωση που ο δικαιούχος είναι ΟΤΑ ακολουθούνται οι προβλεπόμενες νόμιμες διαδικασίες πληρωμής με την προϋπόθεση ότι στην ΟΤΔ κατατίθενται όλα τα παραστατικά που αποδεικνύουν τη χρήση της επιχορήγησης για το συγκεκριμένο έργο του ΟΤΑ.

Στην περίπτωση που κατά την υλοποίηση του έργου απαιτηθεί τροποποίηση των εγκεκριμένων από τις αρμόδιες αρχές αδειών, εγκρίσεων και βεβαιώσεων που διέπουν τη νομιμότητα υλοποίησης, αναστέλλεται μέχρι την έκδοσή τους η καταβολή της αναλογούσας ενίσχυσης στο δικαιούχο.

Για το μέτρο 41 η ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση διενεργεί δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο επί των διοικητικών ελέγχων των αιτημάτων πληρωμής των δικαιούχων που έχει πραγματοποιήσει η ΟΤΔ, σύμφωνα με τις διατάξεις του συστήματος εποπτείας το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 33 του Καν(ΕΚ) 1975/2006 και θα οριστεί με υπουργική απόφαση.

Επιτόπιοι και εκ των υστέρων έλεγχοι

Για όλα τα μέτρα του τοπικού προγράμματος η ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση διενεργεί δειγματοληπτικούς επιτόπιους ελέγχους στις ΟΤΔ και στους δικαιούχους των έργων σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα άρθρα 27 & 28 του (ΕΚ) 1975/2006 και το ΣΔΕ του ΠΑΑ. Οι έλεγχοι αυτοί πραγματοποιούνται, στο μέτρο του δυνατού, πριν από την πραγματοποίηση της τελευταίας πληρωμής του έργου. Οι ελεγχόμενες δαπάνες αντιστοιχούν σε ποσοστό τουλάχιστον 4% της δημόσιας δαπάνης που δηλώθηκε στην Επιτροπή ανά έτος και σε ποσοστό τουλάχιστον 5% της δημόσιας δαπάνης που δηλώθηκε για ολόκληρη την περίοδο προγραμματισμού.

Οι επιτόπιοι έλεγχοι πραγματοποιούνται προκειμένου να επαληθευθεί η ορθή υλοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου του έργου, καθώς και η τήρηση κάθε αναληφθείσας υποχρέωσης και δέσμευσης της ΟΤΔ και του δικαιούχου. Ειδικότερα το περιεχόμενο των επιτόπιων ελέγχων καθορίζεται στο άρθρο 28 του Καν (ΕΚ) 1975/2006. Οι επιτόπιοι έλεγχοι καλύπτουν όλες τις αναλήψεις υποχρεώσεων και τις δεσμεύσεις του δικαιούχου που μπορούν να ελεγχθούν τη στιγμή της επίσκεψης.

Πλην εξαιρετικών περιπτώσεων που καταγράφονται και αιτιολογούνται δεόντως από τις εθνικές αρχές, οι επιτόπιοι έλεγχοι περιλαμβάνουν επίσκεψη στο χώρο του έργου ή, σε περίπτωση άυλης ενέργειας, στον αρμόδιο για την ενέργεια.

Η ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση πραγματοποιεί εκ των υστέρων ελέγχους σε έργα καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης μεταξύ ΟΤΔ και αντίστοιχου δικαιούχου. Οι έλεγχοι αυτοί πραγματοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 30 του (ΕΚ) 1975/2006 και το ΣΔΕ του ΠΑΑ. Κάθε ημερολογιακό έτος πραγματοποιούνται εκ των υστέρων έλεγχοι που καλύπτουν τουλάχιστον το 1% των επιλέξιμων δαπανών των έργων, που είχαν τελική πληρωμή το αμέσως προηγούμενο έτος. Οι εκ των υστέρων έλεγχοι στηρίζονται σε ανάλυση των κινδύνων και των οικονομικών επιπτώσεων των διαφόρων έργων, υπομέτρων ή μέτρων. Οι ελεγκτές που πραγματοποιούν τους εκ των υστέρων ελέγχους δεν πρέπει να έχουν εμπλακεί σε ελέγχους πριν από τις πληρωμές για το ίδιο έργο.

Στις περιπτώσεις που απαιτείται, διενεργούνται από την ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση συμπληρωματικοί και έκτακτοι έλεγχοι.

Εκτός των ανωτέρω ελέγχων, διενεργούνται στις ΟΤΔ και τους δικαιούχους των έργων έλεγχοι από την ΕΥΔ του ΠΑΑ, από τον Οργανισμό Πληρωμών (ΟΠΕΚΕΠΕ) και από τα εντεταλμένα κοινοτικά όργανα.

Στις περιπτώσεις που από τον έλεγχο των αρμόδιων εθνικών και κοινοτικών οργάνων διαπιστωθεί αχρεώστητη ή παράνομη καταβολή ποσών ενισχύσεων, τα ποσά αυτά θα ανακτώνται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις και ενημερώνονται κατά περίπτωση ο ΟΠΕΚΕΠΕ, η ΕΥΔ του ΠΑΑ και η ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση.

Πρόσβαση σε έγγραφα – προϋποθέσεις

Κάθε ενδιαφερόμενος (υποψήφιος ή δικαιούχος) μπορεί, ύστερα από γραπτή αίτησή του προς την ΟΤΔ, να λαμβάνει γνώση των εγγράφων που τηρούνται στο αρχείο της ΟΤΔ και έχουν σχέση με τον ίδιο ή τους λοιπούς συνυποψήφιους/συνδικαιούχους (έγγραφα που έχουν υποβάλει οι ίδιοι στην ΟΤΔ ή έγγραφα της ΟΤΔ προς αυτούς).

Συγκεκριμένα η ΟΤΔ οφείλει να επιτρέπει την πρόσβαση στα σχετικά έγγραφα, εφόσον:

- α) ο ενδιαφερόμενος αιτείται την πρόσβαση στα σχετικά έγγραφα με γραπτή αίτησή του, η οποία κοινοποιείται και στους τρίτους τους οποίους αφορά,
- β) έχει ειδικό έννομο συμφέρον να λάβει γνώση των ως άνω εγγράφων,
- γ) το έγγραφο δεν αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτων,
- δ) δεν παραβιάζεται απόρρητο, το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις και ιδίως από αυτές του Ν.2472/1997 για την προστασία από επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (π.χ. φυλετική ή εθνική προέλευση, υγεία, ποινικές διώξεις ή καταδίκες κ.λπ.),
- ε) δεν παραβιάζονται δικαιώματα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας (π.χ. σε μελέτες κ.λπ.)

Η κατά τα ανωτέρω πρόσβαση μπορεί να εξασφαλίζεται, είτε με μελέτη των σχετικών εγγράφων στα γραφεία της ΟΤΔ, είτε με χορήγηση αντιγράφων, τα έξοδα της αναπαραγωγής και αποστολής των οποίων βαρύνουν τον ενδιαφερόμενο.

Η προθεσμία για τη χορήγηση των ως άνω εγγράφων από την ΟΤΔ ή την αιτιολογημένη απόρριψη της σχετικής αίτησης του ενδιαφερόμενου είναι πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την υποβολή της γραπτής αίτησης.

Σε περίπτωση που η εν λόγω αίτηση κατατέθηκε για την παροχή εγγράφων προκειμένου ο αιτών να ασκήσει στη συνέχεια προβλεπόμενη ένσταση, η τυχόν προθεσμία άσκησης αυτής αρχίζει μετά την κατά τα ανωτέρω απάντηση της ΟΤΔ.

Δημοσιοποίηση δεδομένων δικαιούχων

Η ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση διατηρεί τη δυνατότητα δημοσιοποίησης δεδομένων των δικαιούχων όλων των μέτρων του τοπικού προγράμματος, σύμφωνα με το άρθρο 44^α του Καν. 1290/2005 και τον Καν. 259/2008. Τα εν λόγω δεδομένα ενδέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από τις αρμόδιες εθνικές και κοινοτικές αρχές ελέγχου και διερεύνησης για τη διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων των Κοινοτήτων.

Καταγγελίες – αναφορές

Η ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση στο πλαίσιο τήρησης της υποχρέωσής της που απορρέει από το άρθρο 4 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, απευθύνει στην ΟΤΔ ερώτημα-αίτημα για παροχή στοιχείων και απόψεων επί των υποβληθεισών σε αυτήν καταγγελιών, αναφορών, αιτήσεων πολιτών που σχετίζονται με την υλοποίηση τοπικού προγράμματος προσέγγισης LEADER.

Η ΟΤΔ οφείλει να απαντά στην ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση πλήρως, με αποστολή όλων των σχετικών εγγράφων, επί όλων των αιτιάσεων της σχετικής καταγγελίας-αναφοράς εντός αποκλειστικής προθεσμίας **30 ημερών** από την παραλαβή του ως άνω ερωτήματος της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση. Η ως άνω απάντηση της ΟΤΔ δεν πρέπει να αποτελεί απλή διαβίβαση στοιχείων, αλλά πρέπει να περιέχει τις απόψεις της πλήρως και επαρκώς αιτιολογημένες επί όλων των ισχυρισμών – αιτιάσεων της καταγγελίας-αναφοράς του ενδιαφερομένου.

Με το ως άνω ερώτημα-αίτημα της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση προς την ΟΤΔ, αναστέλλεται υποχρεωτικά κάθε εκκρεμής διαδικασία (αξιολόγησης, διαγωνισμού, υπογραφής σύμβασης, πληρωμής κ.λπ.) που διενεργείται από την ΟΤΔ ή από την ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση και σχετίζεται με τη συγκεκριμένη καταγγελία. Οι εν λόγω διαδικασίες διενεργούνται και ολοκληρώνονται μετά το πόρισμα της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση και τη σχετική απάντηση στον πολίτη κι εφόσον δεν προκύψουν ουσιώδεις πλημμέλειες της ΟΤΔ και η καταγγελία δεν κριθεί βάσιμη ή εφόσον, μετά τη διαπίστωση πλημμελειών, η ΟΤΔ συμμορφωθεί. Κατ' εξαίρεση η ΕΥΕ ΠΑΑ

Διαφοροποίηση μπορεί, σε ειδικά αιτιολογημένες περιπτώσεις, να αποφασίσει τη μη αναστολή των σχετικών διαδικασιών. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία της παραγράφου (2) για την απάντηση της ΟΤΔ είναι **δέκα (10) ημέρες**.

Κατόπιν της απάντησης της ΟΤΔ και της συγκέντρωσης όλων των απαιτούμενων στοιχείων, η ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση, αφού τα εξετάσει, συντάσσει σχετικό πόρισμα σε σχέση με όσα αναφέρονται στην καταγγελία – αναφορά και το κοινοποιεί στον καταγγέλλοντα και στην ΟΤΔ. Σε περίπτωση που από την εξέταση της υπόθεσης προκύψουν πλημμέλειες της ΟΤΔ, αυτή υποχρεούται να συμμορφωθεί μέσα σε προθεσμία **είκοσι (20) ημερών** με ταυτόχρονη έγγραφη ενημέρωση της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης της ΟΤΔ, η σχετική καταγγελία-αναφορά θα αποτελέσει αντικείμενο ελέγχου από την ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση, σύμφωνα με τα άρθρα 18.6, 20.14 και 24, με όλες τις νόμιμες συνέπειες.

Η κατά τα ανωτέρω δυνατότητα υποβολής καταγγελιών και η αντίστοιχη υποχρέωση της ΕΥΕ ΠΑΑ Διαφοροποίηση προς εξέταση αυτών πρέπει να αναφέρονται ρητά στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος καθώς και στη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ της ομάδας και του δικαιούχου.